

P O L I T I K A

RAZVOJA SEKTORA TELEKOMUNIKACIJA U REPUBLICI SRBIJI U PERIODU OD 2006. DO 2010. GODINE

Beograd, jul 2006.

SADRŽAJ

1. Politika razvoja sektora telekomunikacija	3
1.1. Razvoj sektora telekomunikacija.....	4
1.2. Osnove za izradu politike.....	5
2. Strateški pravci razvoja telekomunikacija	5
3. Primena Politike razvoja telekomunikacija	8

Na osnovu člana 5. Zakona o telekomunikacijama (“Službeni glasnik Republike Srbije” broj 44/2003) Vlada donosi

Z A K L J U Č A K

O POLITICI RAZVOJA SEKTORA TELEKOMUNIKACIJA U REPUBLICI SRBIJI U PERIODU OD 2006. DO 2010. GODINE

1. POLITIKA RAZVOJA SEKTORA TELEKOMUNIKACIJA

Izuzetno brz razvoj telekomunikacija i šire gledano informaciono-komunikacionih tehnologija (*Information and Communications Technology, ICT*) kao i konvergencija telekomunikacionih sistema i servisa, u svetu ima strateški karakter i višestruki značaj na političkom, ekonomskom, socijalnom i informativnom planu. Otuda je definisanje i izrada politike i strategije razvoja telekomunikacija za našu zemlju suštinsko opredeljenje od državnog interesa sa mnogostrukim implikacijama pre svega u sferi ekonomskog oporavka i rasta. Telekomunikacije spadaju u infrastrukturno bazirane privredne grane i ulaganja u ovaj sektor predstavljaju jedan od osnovnih pokretača ekonomskog napretka.

Politika razvoja sektora telekomunikacija u periodu od 2006. do 2010. godine (u daljem tekstu, Politika) je dokument kojim Vlada Republike Srbije definiše svoja opredeljenja i utvrđuje pravce razvoja sektora telekomunikacija u Republici Srbiji u odredjenom periodu. U zavisnosti od stepena realizacije Politike, tehnoloških promena u telekomunikacijama ili u cilju uskladjivanja sa drugim sektorskim politikama ili zakonskim okvirom, Vlada ovaj dokument po potrebi modifikuje.

Politika razvoja sektora telekomunikacija uspostavlja okvir za razvoj sektora telekomunikacija u Srbiji i transformaciju Srbije ka društvu koje se zasniva na ekonomiji i znanju, odnosno ka informacionom društvu. Pri tome, savremene telekomunikacije predstavljaju jednu od osnovnih infrastruktura savremenog društva i jedan su od ključnih nosilaca razvoja društva. Razvoj informacionog društva bitno utiče na razvijenost demokratije, privrede i drugih društvenih sektora koje su ključne za dobrobit i kvalitet života građana. Podsticanjem razvoja informacionog društva smanjuje se postojeće razlike između naše zemlje i razvijenijih zemalja, čime se stvaraju uslovi za približavanje članstvu u Evropskoj uniji (EU).

Osnovni cilj Politike je da se stvore uslovi da se na što je moguće ravnomerniji način, zadovolje potreba građana i privrede u Republici Srbiji za savremenim, kvalitetnim i po cenama

pristupačnim telekomunikacionim servisima. To podrazumeva da razvoj telekomunikacija u Srbiji u narednom petogodišnjem periodu treba da dostigne današnju prosečnu razvijenost telekomunikacija u EU, kao i implementaciju mehanizama za razvoj informacionog društva, saglasno preporukama Svetskog samita o informacionom društvu, WSIS 2005. To je, takodje, preduslov za socijalnu koheziju i jedan od osnovnih pokretača dugoročnog razvoja ekonomije u Republici Srbiji.

S obzirom na to da stepen razvoja telekomunikacija u našoj zemlji zaostaje u odnosu na zemlje EU, neophodno je podržavati i podsticati dalje investicije naročito kod onih operatora koji ulažu u razvoj telekomunikacione infrastrukture, medju kojima je najznačajniji “Telekom Srbija” a.d., čime će se smanjiti i brže nadoknaditi postojeća razlika u stepenu razvoja.

U razvoju informacionog društva država mora da igra aktivnu ulogu, a naročito da na konkurentnom i liberalizovanom tržištu omogući dostupnost telekomunikacionih servisa svim korisnicima, da obezbedi i unapredjuje pravno okruženje za uspešan i siguran razvoj telekomunikacija u skladu sa najboljim evropskim iskustvima, kao i da podrži projekte koji smanjuju digitalnu poddelu izmedju naše zemlje i razvijenih zemalja Evrope.

1.1. Razvoj sektora telekomunikacija

Vlada će podsticati razvoj sektora telekomunikacija tako što će širok skup savremenih telekomunikacionih servisa na svetskom nivou biti dostupan svim korisnicima na pouzdanoj osnovi i po pristupačnim cenama. Pored podrške razvoju i dostupnosti servisa Vlada će podsticati rast proizvodnje, uvoza, izvoza i prodaje telekomunikacione i informatičke opreme, kao i softverskih rešenja, vodeći računa da liberalizacija na telekomunikacionom tržištu ne dovede i do potpune tehnološke zavisnosti zemlje od uvoza. Vlada treba da podstiče domaću proizvodnju telekomunikacione i informatičke opreme i razvoj domaćeg softvera.

Pristup osnovnim i servisima sa dodatnom vrednošću će porasti uz obavezan cilj da svi građani imaju pristup minimalnom skupu telekomunikacionih servisa. Sektor treba da bude dinamičan, sa tržištem na kome vlada konkurencija mnogih operatora koji pružaju raznovrsne servise po pristupačnim cenama. Vlada će podsticati domaće i strane investicije u svim oblastima sektora telekomunikacija.

Vlada će posebno podsticati razvoj elektronskog poslovanja koje se zasniva na konkurentnim telekomunikacionim mrežama, Internet tehnologiji i računarskim resursima, odnosno na informaciono-komunikacionim tehnologijama, i na sve manjim troškovima komuniciranja, imajući u vidu da je elektronsko poslovanje jedan od osnovnih pokretača opšteg razvoja. Posebna pažnja biće posvećena razvoju sistema *e*-uprave (elektronske vlade) kao važnom koraku u reformisanju javne uprave.

Radi ubrzanog razvoja sektora telekomunikacija, neophodno je, takodje, učvrstiti i stalno unapredjivati administrativnu kompetenciju regulatornih vlasti po pitanju donošenja adekvatnih podzakonskih akata, posebno u oblastima tarifne politike, univerzalnog servisa, interkonekcije, izdavanja licenci i dozvola i drugih aktivnosti značajnih za liberalizaciju telekomunikacionog tržišta. U cilju povećanja transparentnosti, potrebno je definisati odgovarajuće procedure i obezbediti mehanizme za njihovu primenu. Vlada posebno ističe ulogu i značaj Republičke agencije za telekomunikacije u ovom domenu.

1.2. Osnove za izradu politike

Pri izradi Politike pošlo se od sadašnjeg stanja razvoja telekomunikacione infrastrukture i servisa u Republici Srbiji, od strukture i obima telekomunikacionog tržišta i potreba iskazanih kroz različite sektorske politike u privredi Republike Srbije, od makroekonomske politike i niske kupovne moći stanovništva, pri čemu se posebno imalo u vidu stanje u sektoru telekomunikacija. Na sektorsku Politiku uticala su državna opredeljenja izražena kroz skupštinske deklaracije, različita strateška dokumenta i kroz odgovarajuća zakonska rešenja. Takođe, uzete su u obzir odluke, deklaracije ili opredeljenja međunarodnih institucija čiji je Srbija član, ili je na putu da to postane. Regionalne inicijative u sektoru telekomunikacija u kojima Srbija učestvuje su, takođe, kroz svoje akcione planove naznačile opšte smernice za razvoj ovog sektora.

Tehnološke promene u savremenim telekomunikacijama, pre svega konvergencija mreža i različitih servisa, značajno utiču na opredeljenja u Politici razvoja telekomunikacija u Republici Srbiji. Otuda je neophodno stalno prilagođavanje odgovarajućeg zakonskog i regulatornog okvira kako bi se ubrzao razvoj sektora telekomunikacija a time i celog društva.

Osnovna dokumenta koja su korišćena prilikom definisanja Politike razvoja sektora telekomunikacija su sledeća:

- Osnove za izradu strategije u oblasti telekomunikacija, “Službeni glasnik Republike Srbije”, 4. april 2006., br. 28.
- Zakon o telekomunikacijama, “Službeni glasnik Republike Srbije” broj 44/2003, i 36/2006.)
- Strategija razvoja radiodifuzije u Republici Srbiji do 2013 godine (“Službeni glasnik Republike Srbije” broj 115/2005), Zakon o radiodifuziji (“Službeni glasnik Republike Srbije” broj 42/2002, 97/2004, 76/2005 i 79/2005).
- Strategija reforme državne uprave.
- Strategija za podsticanje stranih ulaganja.
- Akcioni plan za jačanje institucionalne sposobnosti za preuzimanje obaveza u procesu evropskih integracija.
- Proces pristupanja republike Srbije Svetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO).
- Deklaracija principa i akcioni plan Svetskog samita o informacionom društvu (WSIS – Ženeva 2003, Tunis 2005).
- Odluke i preporuke Medjunarodne unije za telekomunikacije (ITU) i Evropske konferencije administracija za poštu i telekomunikacije (CEPT).
- Direktive, odluke i preporuke Evropske Unije.

2. STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA TELEKOMUNIKACIJA

Saglasno opredeljenjima u okviru Politike, strateški ciljevi razvoja telekomunikacija u Republici Srbiji su sledeći:

- **Jačanje institucionalnog okvira za liberalizaciju tržišta.** Potrebno je podići stepen kompetentnosti u svim državnim organima koje se bave telekomunikacijama kroz

razvoj novih veština i znanja, posebno u okviru Republičke agencije za telekomunikacije, u sektoru regulative kao i u pravosudnom sektoru.

- **Harmonizacija zakonskog i regulatornog okvira sa odgovarajućim propisima Evropske Unije.** U skladu sa rezultatima implementacije novog zakona i sa stepenom liberalizacije tržišta treba pripremati prelazak na novi regulatorni okvir, uskladjen sa regulativom sektora elektronskih komunikacija u Evropskoj Uniji.

U cilju bržeg razvoja sektora telekomunikacija u Republici Srbiji potrebno intenzivirati saradnju sa međunarodnim institucijama kao što su ITU (*International Telecommunications Union*), OECD (*Organization for Economic Cooperation and Development*), WTO (*World Trade Organization*), WIPO (*World Intellectual Property Organisation*), EUTELSAT (*European Telecommunications Satellite Organization*) itd. Posebnu pažnju treba posvetiti saradnji sa institucijama CEPT (*Conférence Européenne des Administrations des Postes et des Télécommunications*) i ETSI (*European Telecommunications Standard Institute*).

- **Privatizacija sektora.** Privatizacija će se izvesti u primerenom roku. Efikasnim odvajanjem regulatorne i izvršne vlasti omogućiće se ravnopravan tretman svim učesnicima na tržištu.
- **Podsticanje stranih i domaćih investicija u sektoru telekomunikacija.** Nezavisna i stabilna regulativa su osnova za podsticanje stranih i domaćih investicija u ovom sektoru
- **Rast učešća telekomunikacionih servisa u GDP i apsolutni rast obima servisa i prihoda od njih.** Tržište telekomunikacionih servisa u Republici Srbiji danas ima obim preko 900 miliona EUR i učestvuje u GDP sa oko 7.2%, dok čitav ICT sektor u GDP učestvuje sa 10% ili sa preko 1.3 milijardi EUR. U narednim godinama očekuje se apsolutni rast obima telekomunikacionih servisa za oko 20% na godišnjem nivou.
- **Razvoj telekomunikacione infrastrukture.** Potrebno je podsticati ravnomeran razvoj telekomunikacione infrastrukture i prelazak sa klasičnih komutiranih mreža za prenos govora na paketske mreže, kao i primenu tehnologija koje omogućavaju veći skup servisa preko iste infrastrukture. Posebno je potrebno podsticati razvoj širokopoljnih mreža za pristup. Omogućiti, takodje, razvoj savremenih mreža treće generacije mobilne telefonije, kao i nove bežične širokopoljne infrastrukture dodelom odgovarajućih licenci.

Potrebno je podsticati razvoj funkcionalnih telekomunikacionih sistema u javnim preduzećima čija osnovna delatnost nisu telekomunikacije.

Postizanje današnjeg prosečnog nivoa razvoja telekomunikacija u EU u narednom petogodišnjem periodu posebno u pogledu pristupa širokopoljnim servisima.

- **Konvergencija mreža i servisa.** Potrebno je stvoriti regulatorni okvir koji će omogućiti, u skladu sa najboljom evropskom praksom i dostupnom tehnologijom, konvergenciju na nivou mreža i na nivou servisa.

Regulatorni okvir mora da omogući primenu najsavremenijih tehnoloških rešenja i učini dostupnim korisnicima servisa sve pogodnosti koja ta rešenja omogućavaju, kao i da omogući zaštitu interesa korisnika.

- **Unapredjenje univerzalnog servisa.** Neophodno je utvrditi minimalan skup servisa univerzalnog servisa i pokrenuti program za njegovu implementaciju, uz stalno praćenje i unapredjenje. U obezbeđivanju univerzalnog servisa treba predvideti i

uključivanje operatora mobilne telefonije. Odgovarajućim stavljanjem na raspolaganje radio-frekvencijskog spektra omogućiće se primena novih tehnologija u ispunjavanju obaveza univerzalnog servisa.

- **Razvoj infrastrukture za brzi pristup Internetu.** Mreže za prenos podataka i pristup Internetu velikim brzinama osnovna su infrastruktura za informaciono društvo. Zbog toga se njihovom razvoju mora dati poseban značaj uz poštovanje principa tehnološke neutralnosti.

Potrebno je obezbediti uslove za snižavanje tarifa za pristup Internetu kroz pojačanu konkurenciju na tržištu.

- **Tarife.** Postizanje prihvatljivih cena servisa za građane i privredu, uz prelazak na strukturu cena baziranu na troškovnim principima, koje podstiču razvoj konkurencije, u skladu sa najboljom evropskom praksom. Otklanjanje dispariteta u cenama u sektoru fiksne telefonije jedan je od najvažnijih preduslova za razvoj telekomunikacija. Na taj način, stvoriće se uslovi za dugoročan razvoj sektora i ubranu izgradnju infrastrukture, pre svega u pristupnoj mreži i bržu liberalizaciju ovog segmenta tržišta. Rebalans tarifa dominantnog fiksnog operatora obavljace se uporedo sa liberalizacijom tržišta, kako bi se omogućila primena principa da se cene servisa formiraju srazmerno troškovima.
- **Efikasno upravljanje radio-frekvencijskim spektrom i njegovo korišćenje na nediskriminatorski način.** Radio-frekvencije su važan prirodni resurs. Njegovim pažljivim upravljanjem, uz primenu novih sistema za planiranje spektra, dodeliće se adekvatni opsezi za nove telekomunikacione tehnologije. Dodela frekvencija zasnivaće se na nediskriminatorskom korišćenju ovog resursa. Neophodno je unaprediti i sistem nadgledanja i kontrole spektra.

Potrebno je kontinualno nadogradjivati plan namene kao i plan raspodele frekvencija, u cilju njegove harmonizacije sa evropskom praksom i u skladu sa dokumentima ITU i CEPT ECC (*Electronic Communications Committee*). Zaključno sa 2008. godinom nacionalni plan namene i raspodele frekvencije treba da bude potpuno uskladjen sa evropskim planom namene i raspodele frekvencija (*European Table of Frequency Spectrum*).

- **Izrada i implementacija savremenog plana numeracije i adresiranja.** Potrebno je uskladiti planove numeracije i adresiranja sa sistemom koji je primenjen u EU.
- **Sigurnost i bezbednost.** Neophodno je jačanje svih aspekata sigurnosti i bezbednosti telekomunikacionog sektora. Svim korisnicima mora se garantovati korišćenje telekomunikacionih servisa na siguran i bezbedan način.

Sigurnost i bezbednost kako korisnika tako i telekomunikacionih mreža treba da bude u skladu sa direktivom 2002/58/EC, uz pravovremeno ažuriranje.

- **Regionalno delovanje telekomunikacionih operatora.** Ukupnom razvoju sektora telekomunikacija značajno može da doprinese i regionalno proširivanje operatora. Ako se uzme u obzir izrazito povoljan geostrategijski položaj koji ima Srbija, regionalno delovanje postaje još opravdanije i u tom smislu treba podsticati ovakvu mogućnost razvoja sektora. Potrebno je posebno podsticati razvoj magistralne telekomunikacione infrastrukture.
- **Digitalna TV i radio difuzija.** Potrebno je podsticati razvoj sistema digitalne TV i radio difuzije, na način na koji se to radi u evropskim zemljama, a u skladu sa

preporukama CEPT, EBU (*European Broadcasting Union*), DVB itd. Potpuni prelazak sa analognih na digitalne TV i radio difuzne sisteme treba obaviti do 2015. godine.

Obnovu i izgradnju infrastrukture za radio-difuziju treba planirati tako da se može lako i uz minimalne troškove preći na primenu digitalne tehnologije.

- **Obrazovanje i usavršavanje naučno-istraživačkog kadra u oblasti ICT.** Potrebno je stvoriti uslove za permanentno kvalitetno obrazovanje, stručno i naučno usavršavanje inženjerskog i naučno-istraživačkog kadra u oblasti ICT.
- **Podsticanje nacionalne telekomunikacione industrije.** Potrebno je stvoriti preduslove za tržišnu konkurentnost nacionalne telekomunikacione industrije, kao i podsticati korišćenje domaćih resursa.

3. PRIMENA POLITIKE RAZVOJA TELEKOMUNIKACIJA

Na osnovu ove Politike donose se Strategija i Akcioni plan razvoja telekomunikacija u Republici Srbiji.

Strategija razvoja telekomunikacija predstavlja dokument koji sadrži detaljnije razradjene aktivnosti koje treba preduzeti da bi se ostvarili ciljevi Politike u sektoru telekomunikacija do 2010. godine. Strategija uključuje pravne, institucionalne, ekonomske i tehnološke aspekte razvoja sektora telekomunikacija u Republici Srbiji i definiše prioritete razvoja. U okviru strategije razvoja telekomunikacija u Republici Srbiji, definisani su prioriteti u razvoju kao i vremenski okviri za njihovu realizaciju. Strategija razvoja nacionalnih telekomunikacija treba da se zasniva na evropskim iskustvima u razvoju modernog informacionog društva i da koristi smernice EU u razvoju telekomunikacija.

Akcioni plan razvoja telekomunikacija predstavlja dokument koji sadrži detaljno razradjen vremenski redosled aktivnosti definisanih u okviru strategije.

U cilju što brže primene Politike razvoja telekomunikacija formiraće se, po potrebi, ekspertske ad-hoc radne grupe sa zadatkom da pruže svu neophodnu stručnu pomoć Vladi, kao kreatoru Politike.